

RESA TILL ISLAND 6 – 10 MAJ 2014

ALP-resor bär oftast iväg söderut, men i början av maj gjorde 34 av oss tvärt om och drog iväg mot norr till Umeås breddgrader, men samtidigt västerut ungefär tredjedels väg till USA, allt efter Siw Klöverås rekognosering och planering. Vi landade på Keflavik utanför Reykjavik på Island, för att under 3 ½ dag utforska några av de mest kända och historiska delarna av den sägenomspunna ön, därtill så rik på intressanta naturfenomen, ofta också utnyttjade på smarta sätt.

Ankomst – Första halvdagen i Reykjaviksområdet

Naturfenomenen gjorde sig påmind direkt efter flygplatsen när bussen körde iväg över det mestadels helt platta lavalandskapet där det växte endera ingenting alls eller endast mossa. Senaste vulkanutbrottet här inträffade på 1400-talet, men den geotermiska värmen är här inte så långt borta när man ser det i djupled och därför tillgänglig med rätt teknik. Här och där pyste det upp ånga ur marken och man kände en viss svaveldoft i luften. Vårt närmaste mål var **Bláa Lónið (Blå lagunen)**, ett geotermiskt spa utomhus mitt i lavafältet med ett närmast blåvitt vatten, ca 38 grader varmt och ångorna steg upp i den kyligare luften, som kanske var 10 à 15 grader. Badet är en sentida anläggning, som gjorts till en turistattraktion med åtskilliga kommersiella, turistiska jippoinslag, vanligen beskrivna som hälso- och skönhetsbringande. Hemmavarande ALP-are kan nu bedöma ev. resultat på oss.

Efter badandet fortsatte vi in till sta'n och vårt hotell vid strandpromenaden, där vi sedan bodde med sjöutsikt över havsviken.

Island är vulkaniskt högst levande, vilket beror på att ryggen mellan två kontinentalplattor, den nordamerikanska och den eurasiska, genomkorsar ön med en divergent gräns, dvs. plattorna rör sig från varandra med ca två cm per år så att ön förstoras, samtidigt som den stiger ur havet. Man talar om hög- och lågtemperaturområden på Island, där den geotermiska energin kan utnyttjas på olika sätt för kraftgenerering och uppvärmning, vilket började utnyttjas under tidigt 1930-tal. Ön är självförsörjande på geotermiskt producerad, billig elektricitet och energikrävande industri har därför lokaliserats dit, exempelvis aluminiumtillverkning. Uppvärmningen av öns fastigheter sker också direkt eller indirekt på geotermisk väg, liksom försörjningen med hushållsvarmvatten. Det sistnämnda är här varmare i kranarna än vanligt och har en svag doft av svavel.

Första heldagen – Gyllene cirkeln

På öar är vädret ofta omväxlande. Om det regnat när vi första dagen landat på ön och över huvud taget varit lite ruggigt, möttes vi nästa dag av strålande solsken och behaglig värme, men samtidigt med den där bakomliggande friskheten som avslöjar att man är en bit norrut. Idealiskt för den här utflyktsdagen. Vi gav oss nu av längs ruten ”Den gyllene cirkeln” genom ett landskap med dalgångar där det ofta förekom gräsbevuxen jord, men där träd och buskar fortfarande lyste med sin frånvaro, eller om de förekom så var de små.

Närmast besökte vi en av Islands ”heligaste” historiska platser, nationalparken och världsarvet **Pingvellir (Tingvalla)**, där islänningarnas hövdingar redan på sent 900-tal höll sina första riksmöten, Alltinget, stiftade lagar och även utmätte straff. Vi fick även veta att när det blev fråga om lagens strängaste straff – vikingarna var inte direkt kända för att lägga fingrarna emellan – blev det för män bränning på bål och för kvinnor dränkning.

Tingsplatsen ligger i den ravin som uppstått genom kontinentalplattornas separering. Även för dagens islänningar är platsen betydelsefull och många reser dit för större familjehändelser som förlovningar och fririer mm. Det var även här ute som Island 1944 förklarade sig som självständig nation, fritt från danskt styre.

Sedan fortsatte vi till en av Islands mäktigare forsar, **Gullfoss**, där vattnet i två steg med fallhöjden 32 meter störtar ned i en djup ravin. Mäktigheten blir tydlig när man som åskådare kan komma alldeles intill vattenmassorna och känna stänket från dem. I början av förra seklet var forsen allvarligt hotad av vattenkraftsutbyggnad, som emellertid uteblev efter en hård motståndskamp av markägaren och hans dotter. Välbetänkt kan man nu tycka, när Island senare löste sin elförsörjning på ett så mycket bättre sätt.

Slutligen besökte vi under den här utflykten **Geysirrområdet** där springkällor med vissa tidsintervall under någon sekund skjuter en ång- och vattenstråle något eller några tiotal meter upp i luften.

En spännande utmaning för många av oss var att försöka fånga ögonblicket på bild, vilket lyckades med varierande framgång.

Andra dagen – i och nära Reykjavik

Nu for vi först ut på landsbygden utanför Reykjavik till författaren Halldór Laxness gamla hem och arbetsplats, **Gljúfrasteinn**, som han låtit bygga 1945 i närheten av sin födelseplats. Laxness fick nobelpriset i litteratur 1955. Den påfallande kompakta byggnaden är både ritad och inredd med hjälp av framstående arkitekter och anpassad till författarens behov och smak ifråga om disposition, färgsättning mm. Man kommer att tänka på en del svenska författares och konstnärers personligt skapade bostäder. Stilen hos Laxness bostad är emellertid helt annorlunda och nyare, närmast funkis eller Bauhauskolans.

Därefter var det dags för Reykjaviks innerstad, där besöket tyvärr stördes av regn. Även här inne puser det på en del ställen ånga ur marken. Vi var uppe i anläggningen "**Pärilan**" på en höjd ovanför staden, egentligen en stor varmvattenreservoar, emellertid elegant formgiven och med en glaskupol överst som har utsiktsterrass där staden kan ses något från ovan. Sedan vidare till den välkända och också moderna **Hallgrímskirkja**, med ett torn som påminner om en månraket. Vi for därefter med bussen genom staden, som har en mycket blandad bebyggelse, gammal och

ny, stor och liten, men i de centrala delarna utan någon sammanhållen form eller stil, inte ens när större områden nybyggs i ett sammanhang. En hel del större byggnader verkar ha tillkommit under de glada dagarna närmast före finanskris och bankkollaps 2008. Äldre hus är inte sällan av trä, ett material som inte växer på Island och som då måste ha importerats från Danmark och Norge, dit ön förr hörde. En gemensam nämnare för de flesta hus, nya såväl som gamla, är emellertid att taktäckningen utgörs av korrugerad aluminiumplåt.

Behändiga byggnadsformat: Islands domkyrka t.v. och landets riksdagshus, Alltinget t.h.

Slutligen tittade vi på Reykjaviks nya motsvarighet till Sidneys, Köpenhamns, Göteborgs och Oslos operahus. Här heter det ”**Harpa**” och enligt samma aktuella mode som gällde för de nämnda städernas, har även Reykjavik placerat sitt vid hamnen och vattnet och enligt samma trend formgivit det för att bli maximalt spektakulärt, här med sneda och vinda ytterväggar och med myriader av glasrutor, udda vinklar på alla hörn och besynnerligt utformade trappor med oklart ändamål inne i den voluminösa foajén. Bygget startade under finansbubblan, men avstannade sedan när den sprack, innan islänningarna till slut tog sig samman och fullföljde projektet.

Island har ca 300 000 invånare, varav 70 % bor i Reykjavik och dess omgivande orter. De övriga bor längs öns kuster. På östra sidan finns jordbruksmark tillräcklig för att göra ön och landet – till skillnad från Sverige – självförsörjande på livsmedel och med möjlighet till viss export av mejeriprodukter, men givetvis i ännu mycket högre grad av fisk. Man är också självförsörjande på grönsaker, som odlas i geotermiskt värmda växthus. Egentligen är det endast frukt som man behöver importera.

Ifråga om militärt försvar är det däremot sämre ställt med självförsörjningsgraden, eftersom Island saknar sådant, sånär som viss bevakningspersonal och måste därför helt lita till hjälp utifrån i händelse av att Putin skulle ställa till något. Vår isländska guide undrade om vi i Sverige kunde tänka sig att bistå dem, men vi erinrade oss då att det inte är stort bättre med försvaret hos oss och vi intog därför t.v. en något avvaktande attityd.

Den här dagen gav utrymme för en del egna aktiviteter och några företog en framgångsrik valsparing, medan ytterligare ett gäng for till köpcentret Kringlan några km utanför stadskärnan.

Tredje och sista dagen – De isländska sagorna

Nu handlade det om en lite längre heldagsutflykt norrut till **Borgarfjörður** (Borgarnes) som är trakten där stora delar av den isländska sagolitteraturen skapades och händelser utspelades. Det är bitvis bloddrypande berättelser och det kan finnas skäl att som i Sveriges TV ”*här varna för starka scener*”. På vägen dit passerade vi ett mer sentida projekt, **Hvalfjörðurtunneln**, en nästan 6 km lång vägtunnel under Valfjorden. Tunnelns djupaste punkt ligger 165 meter under havsnivån. Den är byggd av Skanska under senare delen av 1990-talet och vår reskamrat, Kent Nyström, hade medverkat. Han berättade nu om det extremt täta berget, som gjorde att ditförd läns-pumpningsutrustning nästan blev arbetslös och om de särskilda uppgörelser som fick träffas med de isländska arbetarna om den för deras del ovana skiftgången. Fortlöpande borrhade man även rekognoseringshål för att kolla vilken temperatur som väntade dem längre fram. Värmen är allestädes närvarande på Island!

I Landnamsseturmuseet i Borgarnes kunde vi lära oss en del om handlingen i den kanske mest berömda isländska släktsagan, Egil Skallagrimssons saga, som handlar om en person som förmodat existerat. Egil Skallagrimsson var en synnerligen stark, stridslysten och upprorisk son till vikingen och skalden Skallagrim. Familjen, liksom Egil själv, hamnar i allehanda strider och han själv utförde yxmord redan som sjuåring, vilket följdes under årens lopp av blodiga uppgörelser inom och utom familjen, där han tar livet av sina antagonister. Han går med olika mellanrum till sjöss och invecklar sig i norska och engelska kungars krig. Samtidigt skriver han drapor och har gått till den isländska sagohistorien som dess störste skald och hjälte. I sanning en mångsidig man!

Sagan sägs vara nedtecknad av hövdingen, lagmannen, politikern, skalden mm. Snorre Sturlasson, Eddans författare, en storman som hade kontakter med de norska kungarna. Han bodde i **Reykholt**, som blev vårt nästa resmål. En kyrka med ett Snorrebibliotek hade byggts där under 1990-talet. Det är också en trakt där det ångar ur marken både här och där, vilket även Snorre haft glädje av genom sitt friluftsspa, som finns kvar vid hans gamla boplats, f.ö. det enda byggnadsminnet efter honom. Han dräptes där 1241 av en norsk kungs utsända torpeder efter att han varit inblandad i en norsk kungafejd.

Under samma dagsresa besökte vi ytterligare en plats med svårstavat och svåruttalat namn, **Deildartunguhver**, där Europas mest intensiva heta källa finns. Det rök, dånade och stänkte av kokande vatten i ett antal gropar i bergrunden och ånga steg upp både här och där. Härifrån förses också ett antal tätorter, bl.a. Borgarnes, med värme och varmvatten.

Vi åt bra under hela resan, luncherna ute på de olika besöksmålen och då ofta i form av soppor på isländska råvaror och kryddade med isländska örter. Mycket goda! Middagarna på olika restauranger i Reykjavik. Vid den här sista kvällens middag framförde Jack vårt tack till Siw och den isländska guiden med personal för deras fina insatser. Även här blev det mat från isländska råvaror: Lunnefågel till förrätt och torsk av bästa kvalitet till huvudrätt.

Slutet gott – allting gott!

Vid tangenter och kamera: Bo Johansson